

Kisfiam szerelmei

Jó kérdés, mondhatom! Korjellemző. Csodálkozom rajtad: ismerlek annyira, hogy meglepődjek – éppen tőled nem vártam. Az a gyanúm, magadban különös elképzeléseket építgetsz rólam. Önkéntelen kérdésed rést nyitott a lelkedben, s amit megláttam, az nem túl hízelgő rád nézve.

Nem, nem! Ne szakíts félbe! Egyáltalán nem vagyok fellengzős. Inkább a szomorúságom csapódik le a megválogatott szavakban. Én ugyanis nem elszóltam magam a vörösbor fölött, hanem cleve azért hívtalak erre a találkozóra, hogy megosszam veled, legbensőbb barátommal, az örömet, mint ahogy életem annyi, mással közölhetetlen apróságát. Egyéb korábbi csetekben önkéntelenül – helyesebben: magától értetődően – avattalak be, de most a legnagyobb fokú tudatosság vezetett, s erre te jössz ezzel az infantilis kérdéssel. Bele egyenest a paccba! Hitetlenkedve és gúnyosan vigyorogsz is hozzá, mint egy láda újkrumpli. Na szépen állunk, mondhatom.

Miért kell nekem még egy gyerek?!

Ezt kérdezi tőlem a legjobb barátom!

Egek ura, mit engedsz még kiveszni a világból? Mit várhatsz az idegentől, ha a barát egy ilyen pillanatban a szemedbe nevet?

Te! Örült gyanúm támadt!

Hiszen én csélcsap szoknyavadász vagyok a szemedben!

Azért, mert én minden nőben képes vagyok felfedezni valami értéket, még a legcsúnyábban is, és nem feltétlenül azt a testtájt, ahonnan a lába kinőtt, kellemes szorost alkotva, én még igazán szeretem a feleségemet. A család pedig nálam a társadalom ősalapja. És minden emberi hivatás legelsőbbike: az élet átörökítése. Ami viszont elképzelhetetlen életkedv nélkül. Akarhatja-e valaki, hogy az élet éljen, ha nem érzi az élet ízeit? Különösen azt, azt az édességet, ami a folytatódás körüli műveletekből támad az ínnyünkön.

Alig győzőm leküzdeni a megdöbbenésemet, de mert hitetlenkedő és képtelen kérdésed ellenére változatlanul közel érezlek magamhoz, s mindamellettsajnáltnám is, hogy tévképzetekre alapozod az ítéleteidet, ami rosszabb, mint a teljes tudatlanság, ezért elmondom neked, nagyvonalakban, hogyan jutottam arra az elhatározásra, minckövetkeztében ma, itt, már második gyermekem várható születési idejét bejelenthettem.

Hihetetlennek tűnik, mégis azt kell mondanom, félig öntudatlanul sodródtam az egészbe, mint ahogy egészséges férfi és nő boldog szerelemben édes-szép, kedves gyermeket nemz a maguk örömeire és minden kívülről szemégyönyörködtetésére.

Ne sűrgess! Nyelj egy korty bort, szükséged van az ihletett figyelemre. Most mondok valami nehezen érthetőt. Állítom, Ádám és Éva alig több, mint a zenekari árok előkészületi hangzavara. A valódi kezdet mégis az utód. Nemde? Ha érted, hogyan gondolom... Az előzményeket átugorva – bár nem érdektelenek – nekem is itt kell kezdenem. Minden a kisfiam születésével indult.

Ismered azt a bárgyú kis dalt, ami így kezdődik: „Van nekem egy síkos gatyám...”? Mire fél nyolctól, kisfiam napvilágra jöttének pillanatától, éjfélig illően beszivattyúztam – szigorúan magamban és otthon ünnepelve – az akó bortól – volt anyyi, esküszöm! – éneklős kedvem támadt. Nem akartam hinni a fülemnek, amikor meghallottam a saját hangomat: „Van nekem egy síkos gatyám, abban tartom a ceruzám. Minden este írok vele, mégse kopik el a hegye.”

Rendben van, magam is tudom, nem szükséges hozzá az ítéleted, valóban nem vall kifinomult ízlésre, hogy éppen ez a szöveg szabadult ki a számon, amikor a feleségem kivérezve, elgyötörten fekszik, mint egy barbár nász után. Amiért már én is pirulok, így utólag, ahogy visszaidézem az egészet: hogy még később se jutott eszembe más. Amikor a végére értem, kezdtem előlről. Azon kaptam magam, hajnalodik és még mindig azt a pár sort motyogom újra és újra. Elöntött a szégyen, s mintha hideg zuhanyt vettem volna, egyik pillanatról a másikra kijózanodtam. Csak az vigasztalt, hogy tanúk nélkül töltöttem el az éjszakát. Újabb szégyenhullám öntött el arra a gondolatra, hogy élénkeltem volna az asztalom mellől mindenkit, ha nem maradok itthon, s most, bár tántorogva, mégis magabiztos irántudattal, de magamat pocskondiázva, teljesen egyedül, tartanék hazafelé. Mivel nem így történt, hessintettem az önvádnak, s a váltakozó hideg-meleg vízsugár alatt már teljes felszabadultsággal üvöltöttem: „Van neken egy síkos gatyám...” Szamárbögés nem hallatszik az éjig, még ha az örömet fejez is ki, mégis azt akartam, az egész ház értesüljön arról, hogy valami rendkívüli esemény történik nálunk. Mondanom se kell, nem tolongtak az ajtónk előtt a kedves lakótársak, mint megannyi eleven jókívánság. Legfeljebb a szomszédok tettek hozzá egy újabb jelzőt az eddig felgyülemllett minősítésemhez.

A kedvem nemhogy kitartott estig, hanem a kórházból, a családomtól hazafelé jövet, a látottak hatására, fékezhetetlenné fokozódott. Alig tudtam ellentállni a társaság utáni vágyaknak, pedig tudom mások esetéből, hogy a férfiak ilyenkor taszítóak, falkában egyenesen disznókká malackodják egymást. A szabadjára engedett röhögést pedig nem hiányoltam. A liftben, felfelé szálltomban, mégis elüvöltöttem magam: „Van nekem egy síkos gatyám...” Olyan könnyűnek és boldognak éreztem magam! Még egy dicséretet is kiosztottam: derék dolog, hogy nem keverted, kitartottál a bor mellett, abból is a megbízhatóbb, minőségi fajtánál, s az eredmény nem maradt el – tisztán, macskakaj nélkül tudsz örülni a fiadnak. A gyerek, az újszülött – nagy öröm. Ha nem a legnagyobb.

Egy fiú pedig...

Hát egy fiú...?!

Nekem nincs rá szavam, csak ez a sikamlós, butácska vers, aminek az égvilágon semmi köze az egészhez.

A lift szinte súlytalanul repített felfelé a nyolcadikra. Olyan könnyűnek éreztem magam, mint kicsi koromban, amikor leánytestvérem a barátnői közé vitt és kézzel kézre adogattak. Nővérem nem hagyott lépegetni, pedig már rég szabadni is tudtam. Féltette a ruhámat, amit egy ideje ő mosott, vasalt. Mintha az elsőszülöttjét vinné, szorosan a feszülő, érintetlen melleihez ölelt. A lányok – utólagos számításaim szerint – már mind túleshettek az első tisztulás meglepetésén, ki könnyebben, ki nehezebben, s legtöbbjük élete már hozzáigazodott ehhez az akaratuktól független, mégis megbízható ritmushoz. Megfigyelted már, hogy ez a természeti processzus rövid időn belül milyen magabiztossá teszi a kislányokat, akik még a sejtéseiket is tudásként kezdik alkalmazni, a sokat fe-

lejtett felnőttek általános megdöbbenésére? Incselkedésüket velem csakis az érettségük és babázó korszakuk meghatározó keveredésének minősíthetem. Közben kijelöltek számomra egy irányt – amiről fogalmam se lehetett –, önmaguk beavatását is elvégezték. Nem én vagyok az első, s remélhetően nem is az utolsó, akinek ártatlanságával ilyen kedvesen, a rosszhiszeműség árnyéka nélkül visszaéltek. Szerencsémnek tartom, hogy velem azok a lányok tettek. Mint megannyi nővérem. (Mert azt mondanom se kell, hogy ők tanítottak mindenféle csacska malacságra, arra is, amit fiam érkezésének öröme vég nélkül hajtogattam, isten tudja milyen erő hatására, felszínre hozva emlékezetem mélyéről a rég hallott szavakat.) Aztán amikor sértetlen memóriám ártatlanságával, a legteljesebb gyanútlanossággal felmondtam nekik a leckét és kacarászva megdicsértek, boldog voltam, az öntudatlanság zavartalan bájával az arcomon. Csokolnívaló voltam – ahogy utóbb nővéremtől értesültem. És a lányok nem is mulasztották el, hogy meg ne tegyék. Fölkaptak, kiragadtak egymás kezéből, előbb még az egyik, aztán már a másik karjaiban találtam magam, repültem körbe-körbe a lánykorszoróban, egyik mellről a másikra, ettől pelenkahüvös, emettől teljesen langyos, amattól húslevesforró, a következőtől cementszáraz, vagy éppen cuppogósan nedves csókokat kaptam minden szabad bőrfelületemre.

A liftben is ez járt eszemben, amikor hirtelen megállt, kinyílt az ajtó és belépett a szomszédom. Valahol lejjebb akadt dolga, de már ő is hazafelé tartott. Csak köszönő viszonyban voltunk, mégis amikor kölcsönös udvariaskodások után kiszállunk a szintünkön, nem tudtam magamban tartani az örömet.

– Gratulálok – mondta hiteles melegséggel a hangjában. Ettől úgy meghatódtam, hogy behívtam egy koccintásra. Szabódott némileg, mondván, hogy mégse most kellene megejteni az első látogatást.

– Ennél aztán alkalmasabb időben nem is lehetnél – vettem véget a vitának.

Örmény konyakkal indultunk, tizenkettes szlovák sörrel folytattuk. Rövidesen megállapítást nyert, hogy nem volt szebb a gyerekkori falusi vasárnap délutánoknál. Merthogy mindketten városba szakadtak vagyunk. Ettől a perctől tegeződtünk. A sör fogyott, a konyakkal élénkítettük magunkat, a hangulat emelkedett. Ott veszünk össze, amikor a pertuszomszéd arról kezdett értekezni, hogy micsoda csibész-kéj volt az ünneplős lányok lába szárát megcsalánozni. Ha rendesen oda tudtál csapni, még a nejlonharisnyán keresztül is égetett, mint a tisztítóűz. Ha pedig hátulról a szoknyák alá, abba a félhomályba feldughattad, kockázattal, hogy nyakon csapnak, menten beleesel az utca porába, akkor már biztos volt a siker. A pokol tüzében nem hólyagzik fel úgy a bűnös, mint a fehér combok sima oldala, ha megkotortad csaláncsokorral. – Baromság – mondtam tömören. Aztán ezt megbántam. Egy becsipett, szomorú ember ült velem szemben, akinek a vonásait némileg megélnkítette a gyakori gyerekkori torz emlék, aztán minden maradt a régiben. Megértettem: a pertuszomszédnak a csanalazás jutott, nekem a nővérem és barátnőink testmelege. Különbőség. Ha érted mire gondolok. . .

Mégis úgy tettem, mintha sértődött lennék a másik nem elleni merénylet utólagos beismerése miatt, s hosszan fejtegettem nőpárti nézeteimet. Belement a játkba. Nem voltam hajlandó békülni, amíg meg nem tanulta tőlem, hogy „Van nekem egy síkos gatyám...” Amikor már annyit itunk, hogy az első sortól nem jutott tovább, hazatámogattam. Lefektettük a feleségével. Az örömhír hallatán az asszony leültetett a nappaliban, vele is innom kellett a kisleány egészségére. A többi olyan természetesen alakult, mintha otthon lennék. A házasság komó-

tosságával láttunk neki, kapkodás nélkül, mivel mindketten láttuk, aligha kell tartanunk a férjétől. Reggel olyan derűlten zuhanyoztam, mintha egy idegen történetre emlékeznék. Az egészet hozzácsaptam ahhoz az örömmennyiséghez, amellyel a kisfiam születése járt.

Sokáig nem is volt hasonló esetem. Zavartalan volt a hármasunk: a gyermek, a feleségem s jómagam. Feleségem kellő időben visszatalált – amibe észrevétlen irányításom is hozzásegítette – kettőnk szülés előtti bizalmasságaiba. Sőt, boldog csodálkozással vettem tudomásul ötletadó asszonyos kezdeményezéseit. Mert lányos szemérmessége változatlanul megmaradt, de szert tett arra a finom módszerre, amellyel átjátszható volt minden énreám, s úgy tűnt, mintha ő csupán elfogadná tőlem, igaz, kedvérevalóan, tehát semmiképpen sem alávetetten; pedig szinte tetten érhető volt, amint tőle indult valami kedvesen új vagy meglepő. Ha néha eszembe is jutott, hogy nem fogadom el rögtön, hanem inkább megvárom a nyilvánvalóbb ösztökélő ismétlődést, majd igenis rábízom az egészet, mégsem az én tudatosságommal folyt le a dolog, hanem az ő rejtőzködő szándékai szerint. Amit persze a végén sohasem bántam meg. Készenléti elhatározásaim inkább felcsigáztak, és szétolvadásaimat egyszercs sem tekintettem kudarcnak.

Mindenhhez képzeld hozzá azt a szeretetet, amivel Gyurmókát, a kisfiamat, öveztük! Te vagy a megmondhatója, aki közelről ismerd bennünket.

A születési súlyával most nem is dicsekszem.

De a haja!

Az első napokban még kis békák, szülői szem kell a szépségükhöz, mégis a haja már akkor lenyűgözte a rokonságot, pedig csak a szüléset monitorán látták. Sűrű, gesztenyebarna és az a fajta vékony szálú, nem sörtés, ami szinte kiváltja, hogy hozzányúljanak. Az óvoda első évéig szabadon nőtt neki, addig ollót nem látott, legfeljebb némi igazítás erejéig. Ahogy növekedett, dúsult is, majd súlyos csigákban göndörödött. Középen elválasztva hordta, s ahogy két oldalt aláomolva keresztelte jóindulatú és figyelmes arcocskáját, mindenki „de szép kislány”-ként üdvözölte. Később ez lett mindennek az oka.

A haja.

Gyurmóka még nem volt másfél éves, amikor a feleségem kénytelen volt visszamenni a munkájához, annyit jártak a nyakunkra a kollégái, meg a főnöke. Hogy így nélkülözhetetlen, úgy nélkülözhetetlen. A pénz is több lesz, jöttek elő az aduval. Beadtuk a derekunkat.

En nem is bántam meg, és nem is a pénz miatt. Tudod, a feleségem miatt. Megmagyarázom. Addig sem volt semmi gondunk egymással, a munkába állást követő időkben viszont egyenesen kivirult. A munkahelyi és az utcai férfitekintetek telítetté teszik a nőket, mint az ebonitruhat a dörzsölés. Ha másért nem is, ezért megbízható híve vagyok az emancipált nő ideáljának. Csak ne fáradnának ki annyira. Mármint a dolgozó nők. A fáradtságtól olyanok, mint a meghibásodott akkumulátor: hiába tapad minden lépésükre több férfitekintet is, amint jobbra, balra lengő szoknyájuk mintha igényeket és nemeket osztogatna, kegyesen vagy megalázó elutasítással, hiába az egész, képtelenek feltöltődni és a külső határáig tárolni az elektromosságot. Hazatértükkor hiányzik belőlük az a surrogó feszültség, ami megkívántatja őket, hogy az ismeretlen férfitekintetek kizsákmányolása beteljesedjék, kedvére csupán Egynek, mindig Egynek, aki nem is tudja: a többiek közül él, a véletlenül kegyvesztettek közül. Azt hiszenők, azok az asszonyok bírnak érzéki zsenialitással, akik mindezt felismerik. Ebben nem vagyok bizonyos. Hajlok rá: ha a nő tudatára ébred mind-

ennek, olyan lesz, mint a napelemekkel működő műholdak: művi. A fűvek, virágok, fák fotoszintézise kedvemrevalóbb. Nekem fotoszintézis, nekik élet. De mellékvágányra tértem. Mindössze azt akartam mondani, hogy kezdetben szépen alakult az életünk a megváltozott menetrend szerint is.

Feleségemet tehermentesítendő, Gyurmóka bölcsőde körüli ügyeit – hozni, vinni stb. – magamra vállaltam. Meglepődtem, milyen ritka a hozzám hasonló férfi. Javarészt az anyákra marad minden. Pedig állíthatom, néhány hét után, férfi létemre, Gyurmóka öltöztetését-vetkőztetését oly tökélyre fejlesztettem, hogy a fiatal anyukákon és nagymamákon túl, még a dadusok is felfigyeltek a hozzáértésemre. Gyerekhez érteni nem kizárólagos női juss! Nem csoda, ha párosunk szinte napokon belül közkedvelté vált. A bölcsőde dolgozói külön díjazták a pontosságomat. Az nem fordulhatott elő, hogy én elkések. Ahhoz valami rendkívülinek kellett történnie. Azt a bizonyos egyetlen alkalmat aligha tarthatom ilyennek, szülői hanyagságnak még kevésbé minősíthető – ahogy annyi esetet láttam magam is; hiába, nálunk nincs valódi gyerekkulturusz –, mert soha máskor nem ismétlődött meg. Már az oka miatt sem. Váratlan tavaszi zápor zavart a száraz alá, éppen a buszhoz menet. Kivártam míg csitul valamelyest – az idő persze múlt –, de mire a bölcsőde előtt leugrottam a helyi járatról, már újból zuhogott, pedig az előbb még sütött a nap, s mire az esőhólyagos járdán futva megtettem a rövid távot, a hajamról csurgott a víz. Ekkor derült ki, mennyit várahoztam, mert Gyurmókára már csak egy szem dadus vigyázott, minden gyereket elvittek a szülők. Nem kellett magyarázkodnom zavaromban, az örökké mosolygós dadus nem adott rá időt. Törülközővel jött elém, s amint átnyújtotta, így szólt: – Jól elszórakoztunk a picikével. Nézze csak! Elnevettem magam, ahogy Gyurmókát megpillantottam. Amit egy nő a rengeteg hajjal kezdeni tud, azt mind elkövette a Gyurmókáén. Valahogy mégis fiús maradt, mintha a frizurája a tizennyolcadik századi férfihajviselethez igazodott volna.

Megállapodtunk: ő az én kis szeretőm – mondta még a dadus, majd Gyurmóka öltöztetését is átvállalta, míg erőteljesen átdörzsöltem a hajam. Ki tudja, kinél-kinél miből keletkezik a megkívánás, merengtem – nem is értettem miért –, miközben a gyerekek tükréhez guggolva megfésülködtem. Ebben a helyzetben –berogyantott térddel – oldalra pillantottam és az enyhe terpeszben álló dadus lábikrájára csett a tekintetem, amint a magas öltöztetőasztalon a fiam fölé hajolt. Szembenéztem magammal a tükörben és biccentettem. Igen, ezekben a nőkben, akik a napjaikat ártatlan gyerekek között töltik és tudják méltányolni a ragaszkodásukat, olyasvalami vonzerő halmazódik fel, mint a szoptatást éppen abbahagyó fiatalka asszonykákban. A dadusok, óvónők és a tanítónők ilyenek, azzal a nem lényegtelen különbséggel a javukra, hogy az őket körülvevő gyereksereg világrahozatalának fiziológiai következményeitől mentesek. Ekkor fedeztem fel, hogy a vékonyka fehér köpeny alól tisztán kirajzolódik a kismadrágja. Kérdően rátettem a tenyerem. Mintha a még mezítelen gyerek miatt akadt volna meg az öltöztetésben, félig kiegyenesedett. Csak annyira, hogy az ujjatlan köpenyből jól láttam gömbölyded vállait és telt felső karját. Majd az ingecskéért nyúlt, de mielőtt a gyerekre adta volna, a csöppség ártatlan köldökébe csókolt, mire meghallottam kisfiam olyannyira kedvelt, gyöngyöző kacagását. Az enyém következett, majd a dadusé. Együtt neveltünk hármasban, és talán ennyiben is maradunk, de a nő a markomban – még mindig nem cresztettem el; nem volt durva a fogásom, de erélytelen sem – tett egy oldalozó félkört, mintha türelmetlenül visszakérdezne. Nem tétovázhattam.

Határozott előkészületi mozdulataimra félig csupasz fiacskám fölé könyökölt, mintha folytatná a gyerekek tetsző csiklandozást. És úgy is tett, míg nem elcsukló nevetéssel a fiam hasikájára adott egy búcsúzó, csattanós pusztit.

– Kisszerelmem – mondta fátyolosan és befejezte az öltöztetést.

Folytassam? Vagy érted már?

Nyár elején új kislány került a Gyurmókák csoportjába. Az is mint egy hasas baba. Mint a fiam. Attól kezdve csak együtt játszottak. A végén elhozni is egy időben kellett őket, mert se azzal nem lehetett bírni, aki még maradt, se azzal, akit már elvittek. A kislány anyjával – az is gyerekbolond – kénytelenek voltunk egyeztetni az időpontot, naponként telefonálva egymásnak a munkahelyünkről. Talán nem kell mondanom, hogy az idő múltával mi pótoltuk azt a hiányt, amiről csemetéinknek az egymáshoz fűződő kapcsolatukban fogalmuk sem lehetett. Ha érted, mire gondolok . . .

És még mesélhetnék. A gyermek minden korosztálynak kedves. Csoda-e, ha nem típusokat, hanem a számításba jöhető korosztályokat – mindegyiket – kedveltem meg.

Bizonyos értelemben elszaladt velem a ló. Erre Gyurmóka óvodás idejében kellett ráeszmélnem. Az első hetekben még túrték a hosszú haját, majd felszólítottak a megnyirattatására. A fodrászüzletben tanulólányok vállalták magukra a munkát. Ott sikongattak körülötte, ahogy egyikük nyírta, s a magasított borbélyszékről súlyosan hullt alá a padlóra Gyurmóka ékessége. Úgy ült ott fent, olyan rendíthetetlenül, mint egy hatalmavesztett bölcs uralkodó, kivéve minden rossznak.

Majd' elsírtam magam.

A lányok főnökasszonya könyörült meg rajtam: a legszebb fűrtöt kiválasztotta és borítékban átnyújtotta. Azoknak a viháncoló kamaszoknak ehhez még nem volt érzéke. Jó rég volt. A főnökasszony lett az utolsó esetem. A konzerváló fedőréteg alatt így fedeztem fel a búcsúzás mohóságát. Ez is egy tanulság.

Először a nyiratkozás után estem pofára. Egészen józanítóan. Az óvoda nagyttarozása miatt ideiglenesen átirányítottak bennünket egy másik intézménybe. Hozzászoktattak az évek Gyurmóka kivételeztségéhez. Az átmeneti helyen jóformán fel sem figyeltek ránk. Azt hittem, a zsúfoltság miatt. Próbát tettem egy anyukával, majd egy pályakezdő óvónővel is, nem mulasztván el Gyurmókát eleven bizonyítékként bemutatni érenyeim igazolására.

Te olyat még nem láttál!

Nem akartam hinni a szememnek!

Mintha egymást másolták volna, ugyanazzal a tekintettel mérték fel mindkettőnket. Aztán ugyanaz az ajkbiggyesztés: mintha Gyurmókából tizenkettő egy tucat lenne.

Aznap hiába csacsogott nekem Gyurmóka, döbönt szórakozottságomban alig hallottam valamit. Éjszaka, a feleségem mellett, tértem magamhoz. Megvallottam neki, hogy szeretnék egy . . . , egy . . . kislányt. Tényleg! Mit vigyorgsz megint? Én pontosan tudom a különbséget a természetes testmeleg és a szerelem melege között – ahogy a költő mondja.

Milyen költő? Hátha most találtam ki én? Milyen költő? Nem mindegy az neked, ha képtelen vagy felfogni, hogy én szeretem a feleségemet; és nem mindegy neked, ha nem tudom megosztani veled afölötti örömeimet, hogy most már biztos: várhatjuk a második gyermekünket?!